

Till Havs- och vattenmyndigheten

2020-11-24

Kompletterande information till remissvar från Arbetets museum och ArbetSam

Arbetets museum har i uppdrag att dokumentera industrisamhällets historia. Vi har ett särskilt ansvar för att stötta landets 1 500 arbetslivsmuseer. Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd (ArbetSam) samlar över 600 av dessa arbetslivsmuseer från hela landet.

Under hösten 2014 inventerades ett urval av Sveriges arbetslivsmuseer, med den gemensamma nämnaren att de berättar om hur vattnets kraft i olika tider tagits i anspråk för att driva industriella anläggningar. I denna grupp om cirka 200 museer finns en fantastisk bredd av verksamheter representerade. Här finns skvaltkvarnar med medeltida teknologi, mäktiga överfallshjul i gruvdriftens konstspel, järnbrukens vattenhjuldrivna smedjor och blåsmaskiner, ramsågar, linskätkar, ben- och vadmalstampar, flottningsleder samt kraftstationer med turbiner och generatorer som berättar om vårt lands elektrifiering och moderna genombrott, och mycket, mycket mera. Några av de mer udda inslagen är vattendrivna lusthus och järnbruksdammar som blivit vattenspeglar i en engelsk park. Tillsammans bildar dessa anläggningar ett teknik- och industrihistoriskt spektrum över Sverige.

Arbetslivsmuseerna förvaltas till stor del av ideellt engagerade människor som har specialkunskaper av den specifika historien. Det skulle vara omöjligt att förstå hur Sverige utvecklats till det land det är idag utan dessa ideella krafter som förmedlar industrisamhällets kulturarv.

Arbetslivsmuseerna är också platser för lärande. Här finns berättelser om 1900-talets sociala historia, tekniska historia, ekonomiska historia och mycket mer. Här kan man uppleva de omvälvande förändringar som lett fram till dagens Sverige.

Arbetslivsmuseerna är också viktiga ur ett besöksnäringssperspektiv och kan i många fall vara den bidragande orsaken till att turistfamiljen besöker just detta område. De är en viktig del i den växande besöksnäringen inte minst på mindre orter och på landsbygden. De ger underlag till företagande och inkomster för butiker, restauranger och boendeanläggningar. Museers och kulturarvets betydelse behöver beräknas i en större kontext och ses som resurs i regional utveckling. Myndigheten

för kulturanalys sammanställer årligen landets museistatistik. De flesta museer är arbetslivsmuseer och de beräknas årligen ha miljoner besök.

Vatten är en förutsättning för liv och äger därför samma betydelse idag som under medeltiden, stormaktstiden eller vid tiden för den industriella revolutionen. Det strömmande vattnet har försett människor med mat, virke, kläder, järn, el och mycket mer i hundratals år. Om detta kan arbetslivsmuseerna berätta på ett fullständigt unikt sätt. Genom att kliva in i de platser där dessa arbeten har utförts, där utrustningen står kvar och ibland även kan köras, erbjuds en ingång till det förflutna som ingen historiebok kan överträffa.

Arbetets museum och ArbetSam ingår i Vattenhistoriskt Nätverk (VhN) som samlar nationella organisationer för att synliggöra och värna kulturmiljön och kulturarvet, sociala värden och människors livsmiljö i svensk vattenförvaltning. I nätverket ingår Sveriges Hembygdsförbund, SHF, Sveriges industriminnesförening SIM, Svenska byggnadsvårdsföreningen, Europa Nostra Sverige, ICOMOS Sverige, Svensk Vattenkraftsförening, Stödföreningen för småskalig vattenkraft, Lantbrukarnas riksförbund, LRF, Sveriges Jordägarförbund, samt stöds även av Kulturmiljöfrämjandet. Flera av organisationerna i Vattenhistoriskt Nätverk kommer lämna in egna remissvar.

Bilaga: Arbetslivsmuseer vid vatten – inventering

Med vänliga hälsningar

Helena Törnqvist
Arbetslivsintendent
Arbetets museum

Mikael Parr
Ordförande
ArbetSam

Hans Hellman
Ledamot
ArbetSam